

20.11.2020

1 (10)

Katsausta päivitetty 1.12.2020

Katsaus: Paikallis- ja aluetason keinoista apua työllisyyteen

Uuteen työllisyyden kuntakokeiluun 2021–2023 on valittu 125 kuntaa. Paikallistason kokeilujen suosio on selvästi kasvanut, sillä osallistujakuntien määrä on yli viisinkertaistunut vuosien 2017–2018 työllisyyškokeilusta. Perusongelma molempien kokeilujen vaikutusarvioinnissa on sama: kunnat valitaan kokeiluun vapaaehtoisten hakemusten perusteella, ei satunnaisesti.

Tiivistelmä

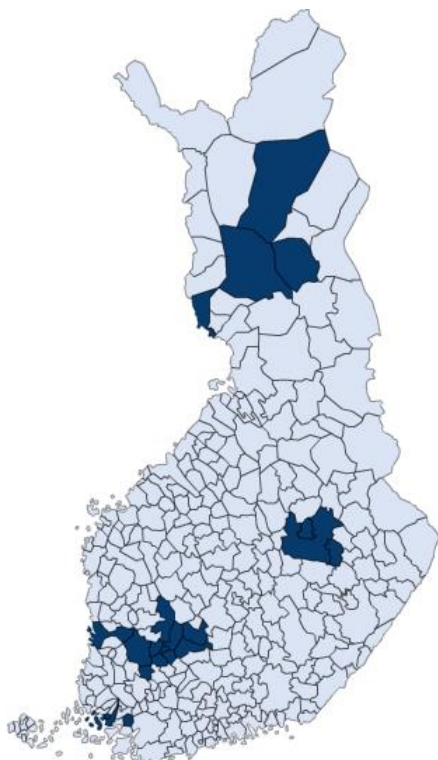
Hallitusohjelman keskeisimpiä tavoitteita on nostaa työllisyysastetta. Alue- ja paikallistasolla työllisyyttä pyritään edistämään kuntakokeiluilla ja aluepolitiikalla. Aiempien toimenpiteiden vaikuttavuudesta on olemassa suuntaa antavaa näyttöä, mutta laadukasta vaikuttavuusarviointia tarvitaan yhä lisää. Arviointien edellytykset tulisi varmistaa jo kokeilujen suunnitteluvaiheessa. Tarkastushavainnot osoittavat, että työvoimapolitiikan käytännön toteutuksella on merkitystä aina TE-toimistojen asiakas kohtaamisista lähtien. Järkevästi toteutetut paikalliset toimet täydentävät työllisyyden parantamisessa käytettäviä makrotason finanssipoliittisia toimia, kuten verotusta ja tulonsiirtoja. Uudella EU:n alue- ja rakennepoliittikan ohjelmakaudella 2021–2027 aluetukien kohdentumiseen tulisi kiinnittää entistä enemmän huomiota: tuet tulisi kohdentaa aiempaa tarkoituksenmukaisemmin ja kytkeä vahvemmin kansalliseen työllisyyspolitiikkaan.

Työllisyyden kuntakokeilut laajenevat – kokeilukuntien määrä on moninkertaistumassa

Pääministeri Antti Rinteen (2019–2019) ja pääministeri Sanna Marinin (2019–) hallitusten yhtenä keskeisenä tavoitteena on työllisyyden parantaminen. Koko kansantaloutta koskevien finanssipoliittisten toimien ja keskitetyn strategiaohjauksen lisäksi hallitusohjelmassa pyritään jakamaan toimeenpanovaltaa myös alue- ja paikallistasolle. Yhtenä keinona on työllisyyden kuntakokeilu, jonka tavoitteena on selvittää, paranevatko työllisyysaste ja työllisyyden edistämisen vaikuttavuus, jos palvelut järjestetään kunnissa. Työllisyyden edistämisen vaikuttavuuden odotetaan kuntatasolla syntyvän pitkälti niistä eduista, joita kunnilla on monialaisina ja asiakkaansa hyvin tuntevina toimijoina.

Kokeilun suunnittelu alkoi syksyllä 2019, jolloin järjestettiin ensimmäinen hakukierros kokeiluun haluaville kunnille. Täydentävä haku toteutettiin keväällä 2020. Hallituksen esitys (HE 87/2020 vp) eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä. Kokeilun on tarkoitus käynnistyä 1.1.2021 ja päättyä 30.6.2023. Kokeilukunnille siirrettäisiin kokeilun ajaksi TE-toimistoista henkilöasiakkaan työllisyyttä edistävien palvelujen neuvonta-, ohjaus- ja palvelutehtävät, eräiden harkinnanvaraisten etuuksien myöntämistä koskevat tehtävät sekä eräiden työvoimapolitiittisten lausuntojen antaminen Kelalle ja työttömyyskassoille. Kokeilukunnat voisivat myös ottaa vastaan työnantajien ilmoituksia avoimista työpaikoista ja esitellä heille sopivia työnhakijoita alueelta. Kokeilun tavoitteiden toteutumista on tarkoitus seurata kokeilun aikana sekä alueilla että valtakunnallisesti. Kokeilun vaikutuksia on tarkoitus arvioida kokeilun jälkeen valtioneuvoston tutkimus- ja selvityshankkeena.

Kuntakokeilut ovat käytännössä suoraa jatkoa pääministeri Juha Sipilän (2015–2019) hallitusohjelman alueellisille työllisyyškokeiluille, joissa 23 kuntaa otti niin sanotun Tanskan mallin mukaisesti vastuun pitkäaikaistyöttömille tarjottavista työllisyyspalveluista (kuviokuva 1). Ideana kokeilussa on se, että kunnassa voidaan hoitaa kerralla kaikki pitkäaikaistyöttömän palvelutarpeet, eikä asiakkaan tarvitse hakeutua erikseen esimerkiksi kunnan terveys- tai sosiaalipalveluihin. Kokeilut kestivät elokuusta 2017 vuoden 2018 loppuun.

Kuvio 1. Vuosien 2017–2018 alueellisten työllisyyskokeilujen kokeilukunnat (N = 23). Lähde: TEM.

VTV arvioi tarkastuskertomuksessaan 7/2020 alueellisten työllisyyskokeilujen vaikutuksia työ- ja elinkeinoministeriön työnhakijarekisteriin perustuvien tilastojen valossa.¹ Tulosten mukaan vaikuttaisi siltä, että kokeilut vähensivät kokeilualueilla sekä työttömyysastetta että pitkäaikaistyöttömien määrää (kuvio 2).² Työnhakijarekisterin tietojen nojalla ei voida kuitenkaan tietää, sijoittuivatko rekisteristä poistuneet asiakkaat työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin (kuten palkkatuettuun työhön tai työvoimakoulutukseen) vai avoimille työmarkkinoille. Kaikki nämä reitit katkaisevat työnhaun. Joka tapauksessa voidaan todeta, että kokeilut vähensivät työttömyyttä kokeilualueilla.

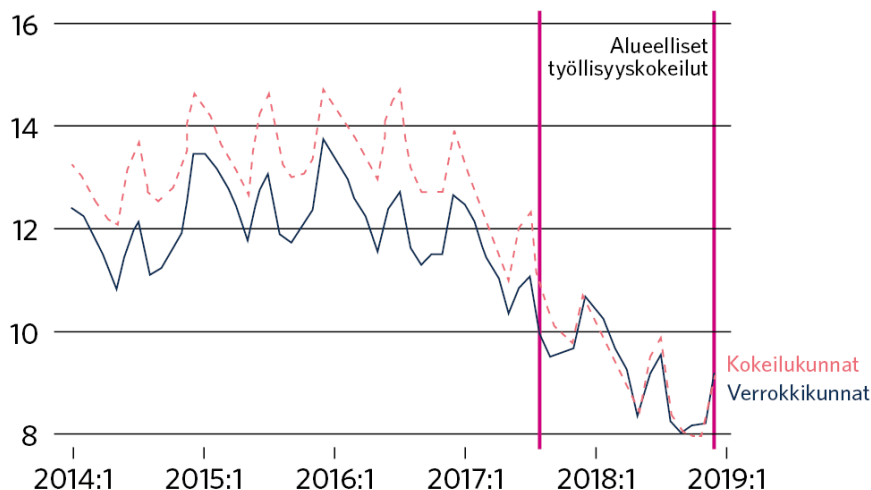
Vuosien 2017–2018 kokeilun vaikutukset työnhakija-asiakkaiden työllistymiseen avoimille työmarkkinoille ovat vielä selvittämättä. Koska Tilastokeskuksen kunnittaisissa työllisyystilastoissa esimerkiksi palkkatuella työllistetyt luetaan työllisiksi, perusteellinen vaikutusarviointi tulisi tehdä yksilötason rekisteriaineistoilla, joista voitaisiin erotella palkkatuella työllistetyt. Tällainen arviointi on mahdollista tehdä aikaisintaan vasta parin vuoden päästä, kun tilastot valmistuvat. Jos halutaan selvittää, kuinka pysyvästi asiakkaat työllistyivät avoimille työmarkkinoille, arviointi tulisi tehdä aikaisintaan muutaman vuoden kuluttua kokeilun päättymisestä. Arviointi voitaisiin toteuttaa esimerkiksi yhdistämällä yksilötason poikkileikkausaineistoja kokeilukunnista ja muista kunnista ennen ja jälkeen kokeilun.

Alueellisista työllisyyskokeiluista on julkaistu kaksi kokeilun aikana tehtyä ulkopuolista arviointia. Ensimmäisessä tarkasteltiin kokeilua kokonaisuutena ja toisessa Pirkanmaalla toteutettua kokeilua.

Kokeiluja tarkasteltiin kokonaisuutena toiminta- ja arviointitutkimuksessa³, joka julkaistiin vuonna 2019. Arvioinnin mukaan kokeiluista saatiin tärkeitä kokemuksia ja oppeja julkisten työvoimapalvelujen kehittämiseen. Kokeilualueilla oli panostettu muun muassa palvelujen digitalisointiin, työnhakijoiden elämäntilanteen arviointiin palvelujen alkaessa, palvelun jatkuvuuden ja siirtymien tukemiseen sekä siihen, että asiakkaan palveluja koordinoi yksi vastuutyöntekijä. Arvioinnin mukaan kokeiluissa oli onnistuttu ohjaamaan asiakkaita palveluihin tehokkaasti. Aktivoinnin tason perusteella ei kuitenkaan voida tehdä johtopäätöksiä vaikutuksista työllisyyteen. Alueellisten kokeilujen piirissä olleiden työttömyys päättyi keskimääräistä harvemmin siihen, että he olisivat työllistyneet työmarkkinoille.⁴

Pirkanmaan työllisyyskokeilun arviointi⁵ tehtiin kokeilun toimeksiannosta. Arvioinnissa nostettiin esiin se, että alueella tavoiteltiin perinteistä työvoimapalvelua laajempaa yhteistyötä. Kokeilun vaikutukset arvioitiin positiivisiksi kaikilla arvioinnin osa-alueilla, joita olivat työllisyyden edistyminen, työllistyvyyden, toimintakyvyn ja osallisuuden edistyminen sekä seudullisten työllisyyden edistämiseen liittyvien voimavarojen yhteistyön edistäminen. Raportissa esitettiin kuitenkin monia aineistoon ja menetelmiin liittyviä varauksia siitä, miten hyvin arvioinnissa kyettiin osoittamaan kokeilun vaikutuksia.⁶

työttömyysaste, %

Kuvio 2. Työttömyysasteet kokeilukunnissa ja verrokkikunnissa 2014–2018. Lähde: VTV:n tarkastuskertomus 7/2020.

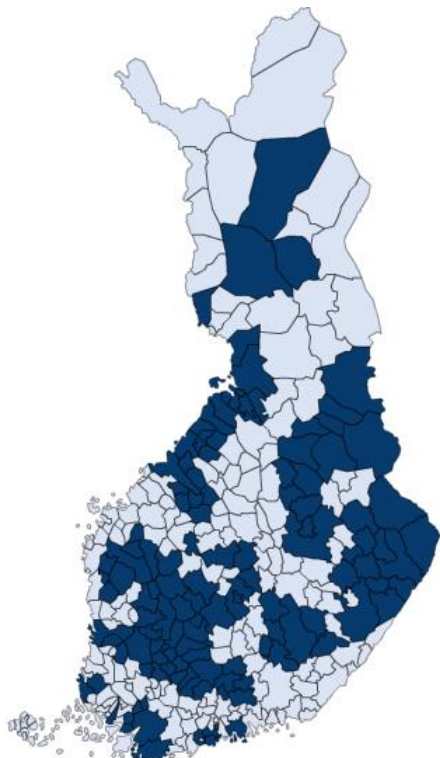
Käynnistyvän kuntakokeilun tavoitteena on lisätä työllisyyttä

Hallituksen esityksen (HE 87/2020 vp) mukaiseen kuntakokeiluun ohjataan kokeilualueilla ne työttömät ja työvoimapalveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan – toisin sanoen peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea saavat. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat kaikki alle 30-vuotiaat työnhakijat ja kaikki maahanmuuttajat, jotka ovat joko työttömänä tai aktiivitoimenpiteissä kokeilukuntien TE-toimistoissa. Kokeilukunta vastaa näiden asiakasryhmien TE-palveluista.

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan kuntakokeilujen tavoitteena on edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista sekä lisätä osaavan työvoiman saatavuutta uusilla ratkaisuilla. Kokeilujen tarkoituksena on parantaa erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille. Niin ikään niissä kehitetään työnhakijoille tarjottavia työllistymistä tukevia palveluja ja palvelumalleja, joiden avulla voidaan nykyistä paremmin tunnistaa ja ratkaista asiakkaiden yksilölliset palvelutarpeet, työllistymisen esteet sekä osaamisen kehittämistarpeet.⁷

Yksilölliset palvelutarpeet voivat koskea työvoimapalveluiden lisäksi myös muita kuntien tarjoamia palveluja, esimerkiksi terveys- tai sosiaalipalveluja. Työllistymisen esteenä voivat yksinkertaisesti olla hoitamaton sairaus tai asumiseen liittyvät ongelmat, joita TE-toimisto ei lähtökohtaisesti pysty hoitamaan.

Syksyn 2019 haussa kuntakokeiluun valittiin 90 kuntaa, jotka muodostavat 20 kuntaryhmää. Kunkin kuntaryhmän kunnat sijaitsevat keskenään samalla ELY-keskusalueella, kuten aiemmassakin kokeilussa. Kesällä 2020 järjestettiin täydentävä haku, jossa kokeiluun valittiin vielä 35 kuntaa. Ne joko liitettiin aiemmin muodostettuihin kuntaryhmiin tai niistä muodostettiin omat kuntaryhmänsä (6 kpl). Kuntakokeiluun on siis valittu yhteensä 125 kuntaa, jotka on merkitty karttakuvioon 3. Paikallisten kokeilujen suosio on siis selvästi kasvanut; osallistujakuntia on yli viisinkertainen määrä aiempaan kokeiluun verrattuna.

Kuvio 3. Vuosien 2021–2023 kuntakokeilun kunnat (N = 125). Lähde: TEM.

Kuntakokeilu on tällä hetkellä eduskunnan käsittelyssä. Todennäköistä on, että esitys etenee toimenpanoon suunnitelmien mukaisesti, ja kokeilu alkaisi vuoden 2021 alusta (täydennyskuntien osalta 1.3.2021). Kokeilun on tarkoitus kestää kesäkuun 2023 loppuun.⁸ Lisämäärärahan arvioitu tarve on koko ajalle vajaat 10 miljoonaa euroa.⁹

Uusi kuntakokeilu on edeltäjänsä laajempi, mutta muilta osin se muistuttaa paljon vuosien 2017–2018 kokeilua. Kohderyhmät kuitenkin eroavat hieman toisistaan. Aiempi kokeilu kohdistui pääasiassa pitkäaikaistyöttömiin eli yli vuoden työttömänä olleisiin, kun taas uuden kokeilun kohderyhmänä ovat maahanmuuttajat, alle 30-vuotiaat sekä ne, jotka eivät ole oikeutettuja ansiosidonnaiseen päivärahaan. Osittain nämä kohderyhmät ovat yhteneviä, koska ansiosidonnaisista päivärahaa saa korkeintaan 300–500 päivää. Päivärahakauden pituus riippuu henkilön työhistoriasta. Ansiosidonnaisen loputtua henkilö on oikeutettu työmarkkinatukeen.

Kuntien vapaaehtoinen hakeutuminen kokeiluun hankaloittaa kokeilujen vaikutusarviointia

Kuntakokeilun 2021–2023 vaikutusten arviointi tulee ajankohtaiseksi vasta vuosien kuluttua. Perusongelma tässä ja edellisessäkin kokeilussa vaikutusarvioinnin kannalta on se, että kokeilukunnat valitaan hakemusten perusteella. Kuntia ei siis ole valittu arpomalla tai muuten satunnaisesti, vaan ne ovat vapaaehtoisesti halunneet osallistua kokeiluun.

Lainsäädännön arviointineuvosto on arvioinut kuntakokeilun esitysluonnosta ja antanut siitä lausunnon 16.3.2020.¹⁰ Esitysluonnoksen keskeisimpänä puutteena arviointineuvosto pitää sitä, ettei kokeilussa ole kunnollista koeasetelmaa. Arviointineuvosto pitää kokeilun tulosten luotettavaa arviointia vaikeana ja katsoo, että kokeilussa voitaisiin hyödyntää satunnaistamista vai vaiheittaista käyttöönottoa, jotta tulokset olisivat luotettavasti arvioitavissa. Lopullisessa hallituksen esityksessä kuitenkin todetaan, että koeasetelmaa ei ole voitu rakentaa uudelleen hallituksen esityksen valmistelun aikataulutavoitteen takia.

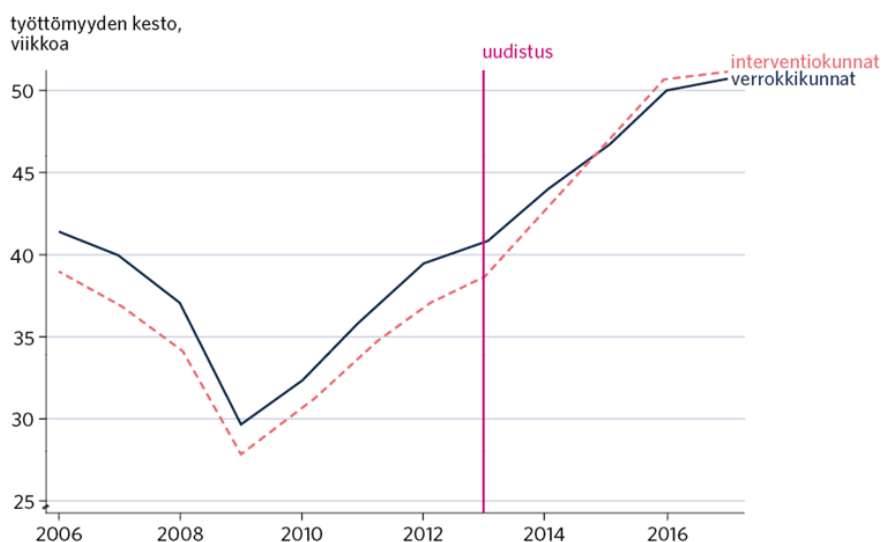
Kokeiluun osallistuvat kunnat saattavat monestakin syystä olla systemaattisesti erilaisia kuin ne kunnat, jotka eivät halua mukaan kokeiluun. Tämä taas voi aiheuttaa vaikutusarvioihin niin sanottua valikoitumisharhaa, jonka suuruutta ei ole mahdollista mitata, koska sen taustalla on havaitsemattomia tekijöitä, jotka liittyvät esimerkiksi kuntien erilaiseen taloudelliseen asemaan.

Kunnilla on selkeä taloudellinen intressi vähentää pitkäaikaistyöttömien määrää alueellaan. Kunnat maksavat pitkään työttömänä olleiden kuntalaistensa työmarkkinatuesta 50 prosenttia, jos nämä ovat saaneet tukea yli 300 päivää, ja 75 prosenttia, jos nämä ovat saaneet tukea yli 1 000 päivää. Kunnalle on täten edullista löytää näille henkilöille mikä tahansa toimenpide, joka katkaisee työmarkkinatuen maksun ja samalla nolaa kunnan maksupäivät.

Kunnan taloudellinen tilanne voi siis vaikuttaa merkittävästi sen halukkuuteen osallistua tämänäyttöisiin kokeiluihin. Kuntaa voi kannustaa osallistumaan myös se, että sen alueella on tulossa esimerkiksi suuria irtisanomisia, joista ei vielä yleisesti tiedetä. Hyvän työllisyystilanteen kunnilla taas ei välttämättä ole kiinnostusta osallistua tämänäyttöisiin kokeiluihin, koska niistä voi aiheutua ylimääräisiä kuluja.

Sähköiset työvoimapalvelut eivät korvaa henkilökohtaista, kasvokkain tapahtuvaa palvelua

Ei ole yhdentekevää, millä tavalla työvoimapalvelut alueilla on käytännössä organisoitu ja järjestetty. VTV arvioi tuoreessa tarkastuskertomuksessaan 4/2020 vuoden 2013 TE-toimistouudistuksen vaikutuksia työttömyyteen.¹¹ Uudistuksessa iso osa kuntia menetti TE-toimiston toimipaikan. Kertomuksessa selvitettiin, miten toimipaikan menetys vaikutti näiden kuntien työttömyysasteeseen ja keskimääräiseen työttömyyden keston. Tilastoanalyysien perusteella havaittiin, että toimipaikan sulkeminen pidensi työttömyyden kestoja kunnissa keskimäärin 2–3 viikolla (kuvio 4). Myös työttömyysasteessa havaittiin pieni, tilapäinen nousu. Tulokset viittaavat siihen, että henkilökohtaista, kasvokkain tapahtuvaa palvelua ei täysin voida korvata muilla palvelukanavilla tai -muodoilla. Tarkastuksessa tehty analyysi on julkaistu myös vertaisarvioidussa tieteellisessä julkaisussa.¹²

Kuvio 4. Keskimääräinen työttömyyden kesto interventiokunnissa (TE-toimisto lakkautettu) ja verrokkikunnissa vuosina 2006–2017. Lähde: VTV:n tarkastuskertomus 4/2020.

Pääministeri Sanna Marinin hallitus päätti syksyn 2020 budjettiriihessä lisätä merkittävästi TE-toimistojen henkilöresursseja. Tavoitteena on lisätä 1 200 virkailijan lisäys, mikä tarkoittaisi TE-toimistojen työntekijämäärässä noin 40 prosentin kasvua. Tarkastushavaintojen perusteella kehitys on oikeansuuntainen, kun tarkoitus on lisätä yksilöllisen tuen tarjontaa työvoimapalveluissa. Siltikin ollaan vielä kaukana muiden Pohjoismaiden tasosta, jos vertailukohtana on työnhakija-asiakkaiden määrä yhtä työvoimahallinnon virkailijaa kohti. Vuoden 2016 tietoihin perustuvassa EU-vertailussa Suomessa oli 233 asiakasta yhtä virkailijaa kohti, kun vastaava suhdeluku Ruotsissa oli 26. EU-maiden keskiarvo oli 135 asiakasta virkailijaa kohti niissä maissa, joissa TE-toimistot eivät hoida työttömyysetuusia.¹³

Euroopan unionin koheesiopolitiikassa uusi ohjelmakausi

EU:n koheesiopolitiikan ohjelmakausi 2014–2020 on tänä vuonna päättymässä – tosin myönnettyjen tukien maksatukset jatkuvat vielä jonkin aikaa – ja ensi vuonna on alkamassa uusi seitsenvuotinen ohjelmakausi 2021–2027. Suomen osuus EU:n rakennerahastovaroista säilynee suurin piirtein ennallaan. Samaan ohjelmaan mukaan tulevan uuden oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (Just Transition Fund) rahoitus nostaa ohjelman EU-kokonaishoidon kuitenkin noin 1,7 miljardiin euroon, mikä on noin 350 miljoona euroa enemmän kuin nykykaudella. Esitys Suomen alue- ja rakennepoliittikan ohjelmaksi 2021–2027 on parhaillaan valmistelussa. Hallituksen esitys laiksi alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliittikan toimeenpanosta sekä laiksi alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliittikan hankkeiden rahoittamisesta on tarkoitus antaa eduskunnalle helmikuussa 2021.

Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahaston tuki kaudella 2021–2027 kohdistettaisiin EU-tasolla komission asetusehdotusten mukaan viiteen teemaan (kuvio 5). Lisäksi uudella oikeudenmukaisen siirtymän rahastolla annetaan alueille ja ihmisille mahdollisuus käsitellä yhteiskunnallisia, taloudellisia ja ympäristöön liittyviä vaikutuksia, joita on ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisellä.

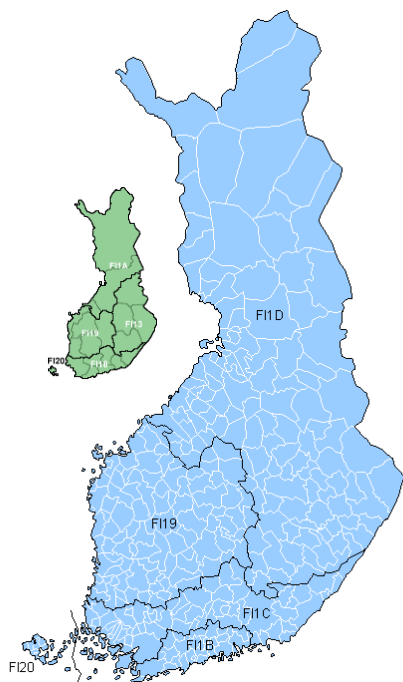
Kuvio 5. Euroopan alue- ja rakennepolitiikan ohjelmateemat rahoituskaudella 2021–2027. Lähde: TEM.

VTV on viime vuosina tarkastanut myös rakennerahasto-ohjelmien tuloksellisuutta. Tarkastuksessa 21/2016 arvioitiin Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) vaikutuksia niin sanotun luonnollisen koeasetelman avulla.¹⁴ Havaintojen mukaan yritysten investointeihin ja infrastruktuurihankkeisiin kohdennetulla aluetuella onnistuttiin vähentämään työttömyyttä, mutta aluepolitiikan kaikkien tavoitteiden saavuttamisessa ei onnistuttu.

Viime aikoina julkisuudessa on käyty keskustelua rakennerahastovarojen kohdentumisesta alueittain. EU:n koheesiosäädösten mukaisesti rakennetut ovat tähän asti kohdentuneet harvaan asutuille seuduille Itä- ja Pohjois-Suomeen. Näillä alueilla laskennallinen aluetuki asukasta kohti on ollut moninkertainen Etelä- ja Länsi-Suomeen verrattuna. Nyt myös Etelä- ja Länsi-Suomen vaikeuksiin joutuneet alueet ovat vaatineet korkeampia EU-tukia.

Aluetuet on kohdennettava EU:n tilastollisen alueluokituksen (ns. NUTS2-alueiden) mukaisesti, eikä jäsenmaa voi muuttaa luokitusta omilla päätöksillään. Alueluokitus määritellään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa 1059/2003, ja sitä tarkistetaan enintään kerran kolmessa vuodessa. Nykyisen luokituksen mukaan Manner-Suomi jakautuu neljään NUTS2-alueeseen. Nämä ovat Helsinki-Uusimaa, Etelä-Suomi, Länsi-Suomi sekä Itä- ja Pohjois-Suomi (kuvio 6). Näistä Helsinki-Uusimaa kuuluu ns. kehittyneisiin alueisiin ja muut alueet siirtymäalueisiin. EU-tukea voidaan kuitenkin kansallisilla päätöksillä kohdentaa uudelleen aluetyyppien sisällä, pohjoisten ja harvaanasuttujen alueiden tukea lukuun ottamatta. Noin puolet siirtymäalueiden tuesta on pohjoisten ja harvaanasuttujen alueiden korvamerkittyä tukea.

Merkillepantavaa on, että NUTS2-aluejako on muuttunut edellisestä aluejaosta, joka oli käytössä ohjelmakausilla 2007–2013 ja 2014–2020: aiemmin Itä- ja Pohjois-Suomi muodostivat omat alueensa, ja Uusimaa kuului Etelä-Suomen alueeseen. Ohjelmakauden 2021–2027 tutkimuksellisessa vaikutusarvioinnissa¹⁵ olisikin myöhemmin syytä selvittää, tuottivatko tukialueuudokset hyödynnettävissä olevia luonnollisia koeasetelmia.

Kuvio 6. Suomen NUTS2-aluejako tulevalla ohjelmakaudella (aiempi aluejako pienessä kartassa).

Kukin jäsenmaa voi kuitenkin huolehtia siitä, että rakennerahastotuet kohdentuvat oikeille kohderyhmille alueittain. VTV:n tuoreessa tarkastuskertomuksessa 6/2020 havaittiin, että vuonna 2020 päättyvällä ohjelmakaudella Euroopan sosiaalirahaston (ESR) hankkeisiin osallistuneet henkilöt olivat pääasiassa työssäkäyviä ja opiskelijoita.¹⁶ Ohjelma-asiakirjassa korostetaan kuitenkin ESR-hankkeiden pääasiallisina kohderyhminä työttömiä, vajaakuntoisia ja syrjäytymisvaarassa olevia. Hankkeet eivät ole täten kohdistuneet ohjelma-asiakirjassa tarkoitetulla tavalla. Tarkastuksessa havaittiin niin ikään puutteita ESR-toiminnan ja kansallisen työvoimapolitiikan yhteensovittamisessa. Kertomuksen kannanotoissa VTV edellyttää, että tulevalla ohjelmakaudella ESR-tuki kohdennetaan aiempaa tarkemmin ja ESR-hanketoiminta kytetään vahvemmin kansallisen työllisyyspolitiikan tavoitteisiin.

Rakennerahasto-ohjelmien ulkopuolisissa arvioinneissa tulisi käyttää aiempaa enemmän määrällisiä menetelmiä. Tähän suuntaan otettiin ensimmäisiä askeleita ohjelmakauden 2014–2020 virallisessa arvioinnissa, mutta analyysit tehtiin ohjelmakauden ollessa vielä kesken. Tilastojen valmistuminen vie aikansa, mikä tulisi ottaa huomioon arviointien aikatauluja suunniteltaessa.

Finanssipoliittista elvytystä voidaan täydentää paikallistason konkreettisilla keinoilla

Vuoden 2020 koronapandemia on aiheuttanut kansantaloudessa monenlaisia vaikeuksia, jotka ovat näkyneet lomautusten ja työttömyyden kasvuna sekä TE-palvelujen lisääntyneenä kysyntänä. Erityisesti matkailu-, ravintola- ja tapahtuma-alat ovat olleet ensimmäisten kärsijöiden joukossa. Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomuksessa 2020 on seurattu työvoimavirroissa tapahtuneita muutoksia vuoden 2020 kolmanteen neljännekseen asti. Työvoimavirroista tehtyyn visualisointiin voi tutustua tarkemmin vuosikertomuksen verkkoversiossa osoitteessa <https://vuosikertomus2020.vtv.fi/>.

Hallitus on pyrkinyt tukemaan talouden toimintaa pandemian aiheuttamassa kriisitilanteessa. Kuudessa lisätalousarviossa on varattu pandemian takia lisämäärärahaa työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikan alueelle 795 miljoonaa euroa ja yritysten kustannustukeen 270 miljoonaa euroa. Vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikan alueelle varattiin yhteensä 837 miljoonaa euroa. Finanssipoliittinen elvytys velkarahalla on tässä tilanteessa perusteltua, jotta kansantalous pääsee pahimman taantumän ylitse. Viimeaikaisten tarkastusten perusteella myös alue- ja paikallistasolla voidaan tehdä paljonkin työllisyyden hyväksi. Olennaista on kohdentaa resurssit tarkoituksenmukaisella tavalla ja oikea-aikaisesti. Tärkeää on myös se, että palvelua tarvitsevat asiakkaat kohdataan oikeasti ja palveluita tarjotaan asiakkaiden tarpeiden mukaisesti.

Lisätietoja:

Ville Vehkasalo
johtava tuloksellisuustarkastaja
ville.vehkasalo@vtv.fi
puh. (09) 4321

Hannu Tervo
johtava tuloksellisuustarkastaja
hannu.tervo@vtv.fi
puh. (09) 4321

Viitteet

- ¹ Valtiontalouden tarkastusvirasto (2020): [Työvoimapalvelujen tarjonta ja uudistukset 2015–2019. Tarkastuskertomus 7/2020.](#)
- ² Yksityiskohdista ks. tarkastusmuistio.
- ³ Annala, M., Hokkanen, L., Laasonen, V., Pyykkönen, J., Ranta, T., Sarkia, K., Valtakari, M. (2019): [Työvoima- ja yrityspalvelujen alueellisten kokeilujen toiminta- ja arviointitutkimus. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 1/2019.](#)
- ⁴ Ks. tuloksista tarkemmin emt.
- ⁵ Arnkil, R., Spangar, T., Jokinen, E. (2019): [Kohti laajaa työelämä- ja ihmislähtöistä työvoimapalvelujen ekosysteemiä. Pirkanmaan työvoima- ja yrityspalvelujen alueellisen kokeilun tutkimus. Tampereen kaupunki, tutkimukset 1/2019.](#)
- ⁶ Ks. tuloksista tarkemmin emt.
- ⁷ <https://tem.fi/tyollisyyskokeilut> (viitattu 27.10.2020)
- ⁸ [Hallituksen esitys 87/2020. Hallituksen esitys 114/2020.](#)
- ⁹ [Hallituksen esitys 87/2020.](#)
- ¹⁰ [Lainsäädännön arviointineuvosto 16.3.2020.](#)
- ¹¹ Valtiontalouden tarkastusvirasto (2020): [Vuoden 2013 TE-toimistouudistuksen vaikutukset. Tarkastuskertomus 4/2020.](#)
- ¹² Vehkasalo V. (2020): [Effects of face-to-face counselling on unemployment rate and duration: evidence from a Public Employment Service reform. *Journal for Labour Market Research*, vol. 54:11.](#)
- ¹³ [Euroopan komissio \(2016\): Assessment Report on PES Capacity. DG for Employment, Social Affairs, and Inclusion.](#)
- ¹⁴ Valtiontalouden tarkastusvirasto (2016): [Rakennerahasto-ohjelmien vaikuttavuus. Tarkastuskertomus 21/2016.](#)
- ¹⁵ [Arvioinnin loppuraportissa on mainittu myös aiemmat väliraportit.](#)
- ¹⁶ Valtiontalouden tarkastusvirasto (2020): [Euroopan sosiaalirahaston hankerahoituksen myöntö, kohdentaminen ja seuranta ohjelmakaudella 2014–2020. Tarkastuskertomus 6/2020.](#)